

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

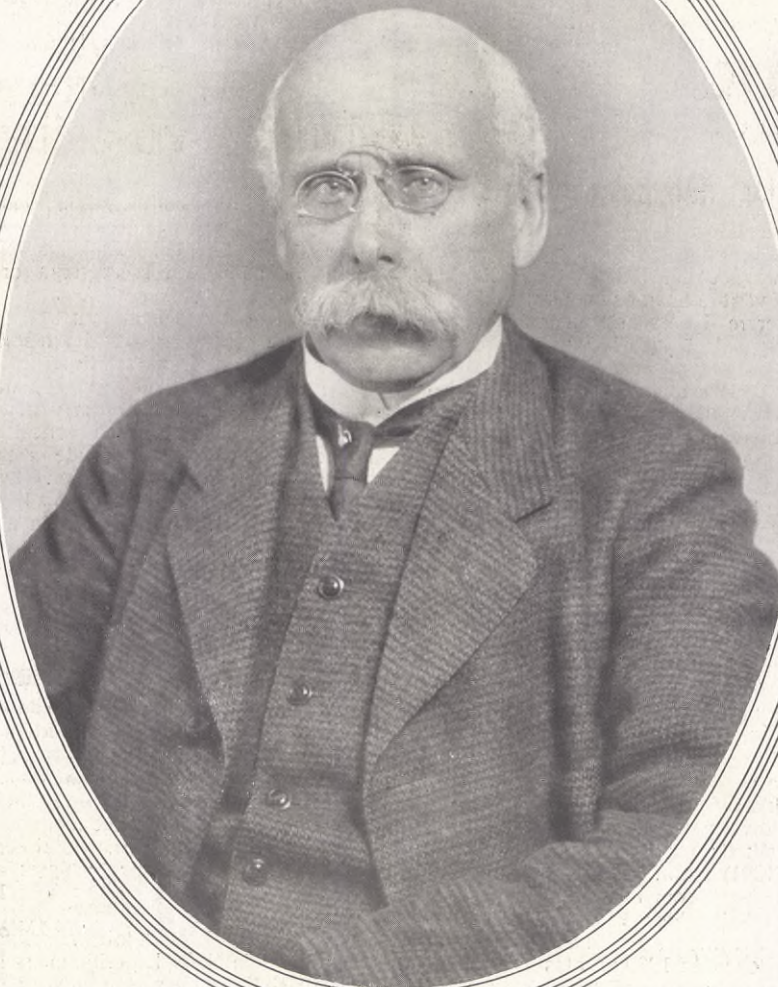
ILLUSTRERADT MAGASIN

MOTIV FRÅN ALINGSÅS. — HOFFOTOGRAF V. WÄNGSTRÖM, ÖRNSKÖLDSVIK.

19:DE ÅRG.

DEN 7 OKTOBER 1917

N:o 1

Nytagen foto. för H. S. D.

Herman Widén

Klubb: *Bengt Åkersparre.*

Den 26 september avslutades röstsammanräkningen för de nyval till Andra kammaren, som bestämma denna kammarens sammansättning för de närmaste tre kalenderåren, därest anledning icke förekommer för konungen att begagna sig af sin upplösningsrätt. Om de förändringar i partiställningen, som dessa röstsammanräkningar medfört, har dagspressen redan innehållit tillräckliga meddelanden, för att H. 8 D. skulle hafva anledning vidare uppehålla sig vid dem. Men med den stora omsättning, som ägt rum bland andra kammarens ledamöter och som visar sig omfattas icke mindre än en fjärdedel af hela antalet, är det naturligt, att blicken ett ögonblick dröjer vid dem, som icke återkomma i den nya kammaren. Främst gäller det borgmästaren i Stockholm Carl Lindhagen, hvars insatser i Norrlands frågan och öfver huvud på jordpolitikens område för alltid tillförsäkrat honom ett bemärkt rum i kammarens häfder, presidenten Albert Petersson i Lidingön, den justitieminister, som kontrasignerat de k. propositioner, hvilka ligga till grund för vårt nuvarande representationskick, rådmannen T. Zetterstrand, hvilken vid 26 riksdagar från Norrköpingsbanken låtit höra försynlighets och sammanjämningsens milda stämna, landshöfdingen Axel Ekman, statskottets inom alla partier lika högt värderade vice ordförande, hemmansägaren Sam Söderberg i Hobbörn, en dalariksdagsman af gamla stammen med icke mindre än 23 riksdagar på nacken, sist, men kanske allra mest kammarens nuvarande talman, landshöfdingen Johan Widén.

Johan Widén är född i Kumla församling af Örebro län den 16 februari 1856, son till hemmansägaren och riksdagsmannen Erik Olsson i Sännersta och hans maka Maria Olsdotter. Efter att ha genomgått Karolinska läroverket i Örebro kom han år 1875 efter föregående år aflagd mogenhetsexamen som student till Upsala, där han år 1880 aflade hofrättsexamen, hvarpå följde utnämning till vice häradshöfding år 1883. Hans verksamhet förlades sen till Södermanlands län, där han efter åtskilliga förordnanden år 1885 blef länsnotarie och år 1896 landssekreterare, hvarjämte han äfven varit rådmän och notarius publicus i Nyköping, sekreterare i dess drätselkammare, ordförande i dess byggnadsnämnd, ledamot och ordförande i länssparbankens styrelse, sekreterare och ombudsman vid Norra Södermanlands järnvägsaktiebolag m. m. Alla dessa kommunala och magistrala befattningar frånträdde han emellertid vid sitt tillträde af landssekreterarebefattningen.

Det var sålunda med en synnerligen betydande fond af praktiska erfarenheter Widén vid 1900 års riksdag inträdde som ledamot i andra kammaren, därtill vald af den dåvarande södermanländska småstadsvalkretsen Nyköping—Torshälla—Strängnäs—Mariefred—Trosa. Det var också med inlägg i rent praktiska frågor han först påkallade kammarens uppmärksamhet. Hans första anförande gällde en så speciell fråga som den om rätten att vid husesyn tillkalla nämndemän äfven från ett härad närgränsande det, där egendomen är belägen, och äfven i de följande uppehöll han sig gärna vid ämnen och synpunkter, hvilka trängt sig på honom under hans praktiska verksamhet. Till denna saklighet i bästa mening slöt sig ett flärdfritt och klart framställningssätt, som äfven det var ägnadt att öfvertyga. Också togs han i stor utsträckning i anspråk för utskottsarbetet. Redan vid sin andra riksdag (1901) erhöil han sålunda säte i det särskilda sjölagsutskottet, som utsåg honom till vice ordförande, och 1904 invaldes han i det särskilda läroverksutskottet. Äfvenledes togs han i anspråk för kommittéarbeten. Redan år 1900 insattes han i strafflagskommittén, och 1902 i löneregleringskommittén,

på formuleringen af hvars principer i aiseende på förenkling af ämbetsverkens arbetssätt och höjandet af ämbetsmännens arbetsintensitet han utöfvade ett synnerligen hälsosamt inflytande.

Vid sitt inträde i riksdagen hade Widén inträdt i landtmannapartiet, som äfven hans fader tillhört. Redan tidigt lade han emellertid i dagen en själfständighet i uppfattningen af politiska frågor, som kom honom att alltsom ofast spränga den stränga partiramen. Redan 1902 tillkännagaf han sålunda sin öfvertygelse om nödvändigheten i samhällets eget intresse af en verksam utvidgning af rösträtten och tillika sina tvifvelsmål om lämpligheten för vårt land af den proportionella valmetoden. Åren 1904 och 1905 motsatte han sig också de boströmska enkelproportionalistiska rösträttsförslagen och blef jämte några meningsfränder, den s. k. Stallerhult-gruppen, afgörande för dessa förslags tillbakavisande. Ännu år 1905 kvarstod han emellertid i landtmannapartiet och ingick som dettas representant i den Lundebergiska samlingsministären i egenskap af civilminister. När Karl Staaf på hösten 1905 anförde sin första regering, lär han ha anmodat Widén att kvarstanna, hvilket denne emellertid afböjde, säkerligen till förlust för ministären, äfven om man lyckades förvärva en så god ersättare, som den man vann i Axel Schotte. Följande år ställde han sig utanför partierna, men invaldes icke destomindre i lagutskottet, där han fortfor att hafva säte, ända tills han vid 1914 års förra riksdag först kallades att intaga talmansstolen. Han hade då redan i flera år varit lagutskottets ordförande. Under tiden hade den dragnig åt liberala samlingspartiet, hvilken man redan förut kunnat förmärka, fortgått därhän, att han år 1911 äfven formellt inträdde i det frisinnade partiet.

Widéns ställning hade då äfven i ett annat afseende undergått förändring. År 1906 hade han nämligen utnämnts till landshöfding i Jämtlands län och 1908 mottagit val för sin residensstad till Andra kammaren. År 1907 hade han vidare lämnat löneregleringskommittén för att i stället öfvertaga ordförandeskapet i den betydelsefulla kommitté, som fått sig anförtrodd att omarbete vår synnerligen föråldrade och reformbehöfvande fattigvårds- och lösdriverilagsstiftning. Denna kommitté har visserligen fullgjort en huvuddel af sitt uppdrag, i det den aflämnat ett förslag till ny fattigvårdslagsstiftning, som väntas komma att föreläggas nästa riksdag, men fortsätter alltjämt med bearbetningen af närgränsande sociala områden, nu närmast barnavårdslagsstiftningen. Det kan förmodas, att det varit hänsynen till denna kommittés arbeten, som föranledt landshöfding Widén att i år undanbedja sig återval till riksdagen.

Emellertid har man ej alldeles uppgifvit hoppet att återse honom därstädes, om ock visserligen icke på talmansstolen. Den inrikespolitiska situationen anses kräva ett regeringsskifte och särskildt i den händelse man bestämmer sig för att ävågabringa en samlingsregering, skulle det synas, som om just Andra kammarens nuvarande talman, högt skattad inom alla partier som han är, men tillika en anhängare af de reformkraf, som vunnit valmansmajoritetens anslutning, skulle vara rätte mannen att trada i spetsen. Icke minst med hänsyn till den ömtåliga utrikespolitiska situationen skulle det inom vida kretsar väcka en trygg tillfredsställelse, om roderföringen å stats-skeppet lades i hans säkra och samvetsgranna händer.

Landshöfding Widén är sedan år 1892 i äktenskap förenad med Ellen Johanna Charlotta Murray, dotter af framlidne majoren Adolf Wilhelm Murray och hans maka Vendela Sofia Lagerhjelm samt syster till nuvarande civilministern.

Foto, Melanderström, SPM

ÖGONBLICKSBILD FRÅN BARNENS DAG I STOCKHOLM.

Stockholms 11:e *Barnens dag* firades den 22 och 23 september under strålande solskensväder i Stockholm och blef lika vällyckad som sina många föregångare. Redan på lördagsmorgonen satte Barnens dags-fästen sin lilla prägel öfver gatulifvet. Bössorna skramlade hvar man gick fram, och flera af våra mera kända sceniska artister, såsom fröknarna Kolthoff, Naima Wifstrand och fru Molander samt hrr Gösta Ekman, Niska, Käge med flera deltog framgångsrikt i offensiven mot stockholmarnes portmonnåer. Fästens glanspunkt blefvo Stadionsfästerna, till hvilka arrangörerna lyckats erhålla medverkan af studentsångarne från Norge och Danmark. Tombolalotterna gingo friskt undan och högsta vinsten, en villa vid Äppelviken, vanns af en 14-årig springgosse. Man väntar detta år en rekordbehållning af Barnens dag eller bortåt 150,000 kr. netto — ett ståtligt resultat, hvaröfver arrangörerna med grosshandlaren Eliasson i spetsen kunna känna sig stolta.

Foto, Melanderström, SPM. Besitt. Reidar N. Petersen.

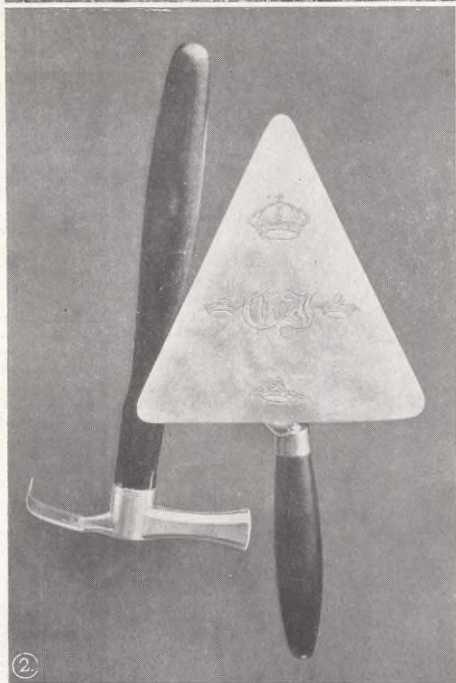
FREDRIKA BREMERS SKRIFTBORD, i dagarne inköpt å konstauction för kr. 2,750.

I början af september öppnade Lifsmedelsnämndens arbetsutskott i Stockholm en i dessa dyrtider synnerligen praktisk och beaktansvärd sömmerkurs för arbetarehustrur. I kurserna, som äro uppdelade i två om dagen alla hvardagar atom lördagar, den ena från kl. 9—12 f. m., den andra från kl. 5—8 e. m., kunna ett 40-tal deltagare mottagas. Den praktiska betydelsen af saken är att eleverna härvid uteslutande få utföra arbete åt sig själfva och sin familj. På verkstaden lämnas sakkunnig hjälp af tre lärarinnor som arbeta under ledning af en inspektris, och 30 symaskiner ha af firmen Singer kostnadsfritt ställts till disposition.

Nedre bilden:

SÖMNADSVERKSTAD FÖR ARBETAREHISTRUR, i dagarne startad af Lifsmedelsnämnden i Stockholm. Vår bild visar en interiör från verkstaden med ett 30-tal symaskiner som firmen Singer välvilligt ställt till förfogande.

- 1 och 2. GRUNDSTENEN TILL SOLDATHEMMET I KARLSBORG.
 1. Den högtidliga grundläggningsfesten. Biskop H. Danell förrättar in-
 murningsceremonien med de gamla verktygen från Carl XIV Johans tid.
 2. Murslef och hammare af silfver, använda af Carl XIV Johan i Karls-
 borg 1832. (Foto. Sjöberg. Karlsborg.)
 3. OPRYDDA INVALIDGRAFVAR I HAPARANDA. (Amatörfoto.)
 4. DANSKA SÅNGARE VID BELLMANS BYST PÅ DJURGÅRDEN.
 Texter å sid. 5.

Foto. Malmström, Sthlm.

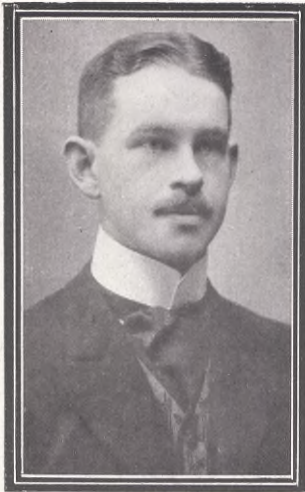

Foto. E. om. Västerås.

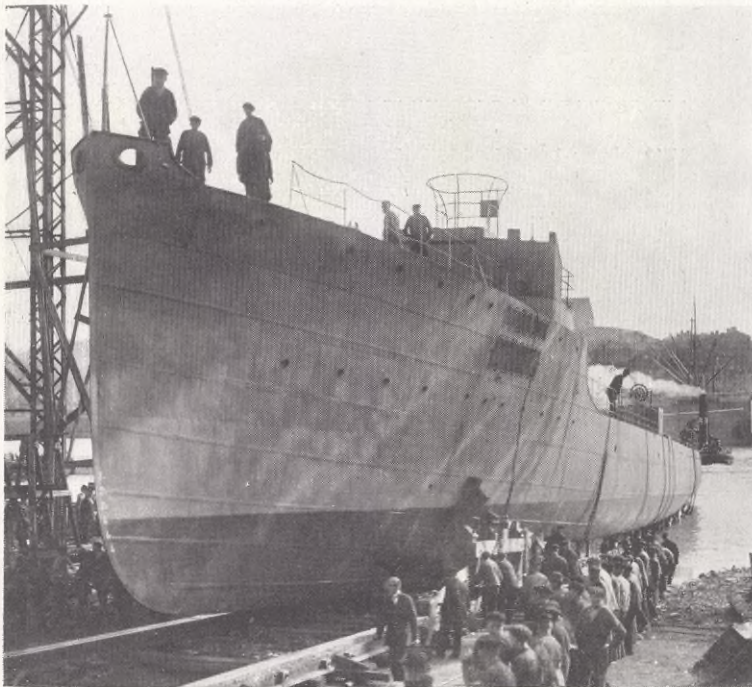
OLYCKAN VID ASEA: En af de efter olyckan aftidne, ingentören Gustaf Cederholm.

En beklagansvärd olyckshändelse inträffade den 27 sept. vid *Allmänna Svenska Elektriska A.-B.s verkstäder* i Västerås. Vid hastighetsproffningen af en större elektrisk generator, ätsedd att levereras till Bjölvefossens stora kraftstation i Norge, råkade den väldiga maskinen springa sönder och delar af densamma slungas rundt omkring i verkstaden. Ett flertal personer skadades, däraf 4 så svårt att de inom loppet af några timmar aflidit af sina sår. Bland de dödade var en ingenjör von Krogh från Kristiania, hvilken för det norska företagens räkning rest till Sverige att öfvervara generatorns afproffning. De öfriga så sorgligt borttryckta, ingenjör G. Cederholm, profvaran A. Kumlin och arbetaren Skoglund, tillhörde Allmänna Svenska Elektriska A.-B:s egen personal.

Man är böjd att antaga att olyckan ligger i något materialfel. Det var vid en så kallad rusningsproffning olyckan inträffade därigenom att den därvid roterande delen af generatortn sprang sönder. Något liknande olycksfall har aldrig tidigare inträffat vid maskinproffning hos bolaget. För fullständig utredning om olyckans orsaker har man tillsatt en undersökningskommission.

DEN MED EN SKOLAST KANTRADE ÅNGAREN "ÖREBRO II" — Foto Åström & Månsson, Örebro.

H. & D. STOCKHOLM. MSFOTOGRAF.

JAGAREN "WRANGEL" löper af stapeln vid Lindholmens varf.

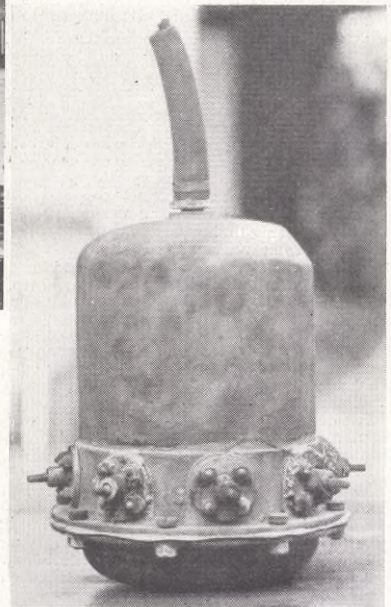
Till illustr. å sid. 4.

Bland de invalid- och hjältegravvar som under krigets dystra år kommit att i svensk jord beredas stupade främlingar torde ingen vara anspråkslösare än den som återfinnes i en undangömd vrå på Haparanda kyrkogård. Besökaren stämmas till ve modiga reflexioner vid anblicken af dessa 4 tortliga pinnar öfver denna grushög hvarunder okända offer för det härjande kriget nu hvila i glömska på främmande jord. Då vi vid föregående tillfällen visat de vackra och välvärdade invalidgravvar som befolkningen å andra orter i vårt land inrymt åt de beklagansvärda främlingarne, ha vi icke velat vägra plats för denna insända och talande bild.

Vidst. bild: EN NY TYSK MINTYP FUNNEN VID VESTKUSTEN: Dimensionerna på denna mina äro visserligen små men icke desto mindre utgör den en fruktansvärd fara. Måttan äro 19 cm, höjd och 13 cm. diam.; cylindern är af koppar; 8 tändstift. Förvaras på Flottans station i Marstrand.

Till illustr. å sid. 4.

Den 24 sept. firades i Karlsborg grundläggingsfästen för garnisonens blifvande soldathem, för hvilket kyrkoherden i Karlsborg, J. A. Särner, sedan ett år tillbaka insamlat medel. Biskop Hj. Danell höll högtidstalet och utförde inmurningsceremonierna. Därvid gjorde biskopen bruk af den murstef af silver och dito hammare samt murbalja med konung Karl XIV Johans namnschiffer hvilka enkom anskaffats och som af konungen brukades. när han år 1832 lade grund till Götiska hvalfvet och gaf fästningen Vanäs namnen Karlsborg. Samtliga trupper å Karlsborg bildade häck kring den plats, där soldathemmet skall ligg. Den enkla och vackra högtidligheten gjorde starkt intryck.

INTERIÖR AF DEN STORSTILADE TRÄDGÅRDSUTSTÄLLNINGEN I HELSINGBORG. Foto. Steen-Møller, Helsingborg.

Vidst. portr.: LÄNSMEJERSKAN. FRÖKEN ANNA KROON, som med framgång ledt insamlingen af lafvar såsom ersättning för fodermedel. Foto. Holmstedt, Hårnäsand.

Allmänna Skånska Trädgårdsutställningen öppnades högtidligen den 27 sept. i Helsingborg af landshöfdingen, greve R. De la Gardie. Den storartade exposen af vårt bördigaste landskaps trädgårdsalster har på ett synnerligen förtjänstfullt sätt ordnats af utställningens kommissarie, stadsträdgårdsmästare O. H. Landberg. Utställningen omfattar ett flertal olika afdelningar, hvaribland må nämnas den praktfulla blomsterafdelningen af jättechrysanter, cyklamen, nejlikor, rosor o. a., den särdeles fina pomologiska afdelningen omfattande allt ända till de finaste

desertfrukter, såsom persikor, Sätstaholm- och Akeröpplen m. m., en afdelning för Centralanstaltens jordbruksförsök, en afdelning för svamp ordnad af redaktör W. Bülow samt en afdelning för konserverade alster. Såsom beskyddare för utställningen stå kronprinsen och kronprinsessan. Ett 50-tal hederspris ha lämnats.

*

Inom Västernorrlands län pågår f. n. bland skolungdomen en

löfelig insamling af lafvar, som utgöra en värdefull ersättning för våra fodermedel. Planen som är understödd af statsanslag har inom Västernorrlands län till stor del realiserats af länsmejerskan fröken Anna Kroon, hvilken lyckats intressera skolorna för densamma så att nu genom tillmötesgående från skolstyrelsen den ena skolan efter den andra sluter sig till den kedja som gjort till sin uppgift att söka bevara Sveriges boskap från nedslaktning och export.

VÄRLDSKRIGET.

Under den fjärde septemberveckans lopp har någon påtaglig ljusning med anledning af påfvens energiska fredsarbete icke kunnat skönjas. I likhet med Tyskland har Österrike i sin svarsnot begränsat sig till instämmanden i påfvens synpunkter på grundvalarna för en rättvis och varaktig världsfred men tyckes dessutom lika obenägen som sin mäktige förbundsgranne att i öfriga afseenden vilja binda sig genom några löften. Ententemakternas svar låta ännu vänta på sig. Deras präss är fullt upptagen med att kommentera centralmakternas svarsnoter, hvilka, såsom saknande hvarje medgifvande af skuld i världskatastrofen, synas dem omöjliggöra fredsunderhandlingsförsök. Trots detta negativa resultat ämnar påfven likväl fortsätta sitt fredsarbete, hvilket af vissa tecken att döma äger sympatiskt stämde partier inom båda de kämpande maktgrupperna.

Till den gångna veckans betydelsefullare tilldragelser på krigsfronterna höra tyskarnas intagande af Jakobstadt, engelsmännens framgång vid Ypres samt den tyska flygraiden öfver London.

Efter en tillfällig paus på Riga-fronten utfördes intagandet af Jakobstadt af de vid prins Leopold af Bayerns front under general von Schmettows befall kämpande trupperna. Infanteriet understöddes härvid kraftigt af flygarna under ledning af prins Friedrich Sigmund af Preussen. Ryssarna tvingades härvid uppe det omkring 40 km. breda och omkring 10 km. djupa brohufvudet och dessutom lämna 4,000 fångar, 55 kanoner och ett batteri med anspann i tyskarnas händer.

Om resultatet af den stora tredje engelska offensiven i Flandern,

hvarvid engelsmännen uppgifva sig ha intagit en hel del viktiga positioner i trakten af St. Julien och Ypres—Meninvägen samt tillfångatagit ett större antal fångar, råder ännu ingen klarhet. De från ömse håll afgifna rapporterna motsäga hvarandra, och tyskarna förklara att engelsmännens vinst, efter tyskarnas lyckade motanfall, med återtagande af förlorad terräng, är mindre den 27 än den var den 20 september.

På öfriga stridsfronter råder ett relativt lugn. Den 24 september, med början vid half 8-tiden på aftonen — företogo tyskarna ett nytt betydande flygangrepp öfver Englands sydöstra kust. Aeroplanen — man använde sig nämligen ej af Zeppelinare — anlände på olika vägar in öfver Kent och Essex. en afdelning gick upp för Themsen och företog ett häftigt 1½ timmes långt angrepp på London, hvarvid 15 personer döddes och 70 sårades. Denna flygraid betecknas såsom en af de största som förekommit sedan krigets början. Såsom en rätt anmärkningsvärd omständighet kan äfven omnämnas att samtliga aeroplan enligt tysk uppgift i oskadadt skick återvändt till Tyskland efter sin nattliga expedition.

I Ryssland har den uppseendeväckande processen mot förrre tyske krigsministern Suchomlinov nu nått sitt slut i det att denne vid processens slutbehandling den 26 september af senaten förklarades skyldig till högförräderi, missbruk af förtroende och bedrägeri och härför dömdes till lifslids straffarbete.

I Finland har förrre generalguvernören Stackowitj, som uppgifves ha dragit sig tillbaka på grund af trötthet och oförmåga att hålla ordning på de ryska soldaterna, efterträds af Kerenskijns mångårige vän, N. V. Nekrasov.

MIN vän Ahlgren är en reslig och tunglemmad man, han är ljuslett, fryntlig och öppenhärtlig. Han har många kulturintressen, och de förtäta sig naturligt i kärleken till böcker.

Böcker, framförallt gamla böcker, med eller utan kopparstick, böcker med långgrandiga dedikationer och författarens namn blygsamt längst ner på sidan, böcker med gamla, fullklottrade försättsblad — sådana böcker ha ett hedersrum i hans hjärta.

Det var synd att säga, att hans bokkärlek endast är antikvurmens. Han läser ej endast tryckår och ägarens namnteckningar. Han intresserar sig uppriktigt båda för böckernas stil och för deras innehåll. Han njuter den doft af tidedvarvet, de bära med sig, men han njuter också det evigt modärna, som lever i allt, hvad människa skapat, ofasdet tidedvarven.

Sådan är min vän Ahlgren, och sådan kom han häromdagen in till en antikvarie i en liten stad, en fin liten stad för resten.

Antikvarien var en stovruxen, något rödbrusig man med något glasartadt i blicken. Min vän Ahlgren erfor vid första ögonkastet en känsla af beklämning, han visste ej af hvad anledning. Men snart gaf denna känsla vika för en annan: den af omedelbar sympati. Och sällsamt nog, tyckte han sig finna denna känsla besvarad.

Måhända det kom sig af, att bägge männen voro af ungefär samma statur. De voro bägge blonda. De hade, åtminstone till det ytte, något fryntligt, öppenjärtigt båda.

Men sympatien låg nog djupare. Det finns ett slags frimureri mellan människor, som hafva samma intressen. Och antikvarien såg genast, att han framför sig hade en bokmal, en kännare af gamla trycksaker. Det syntes på blicken, som gled öfver diskar och regaler och som blixtrade till mot just det rätta hörnet, där den rätta rariteten gömde sig för den oinvidige.

Hvad Ahlgren beträffar, så upptäckte också han genast att detta ej var en vanlig antikvitetshandlare, en sådan som företrädesvis schackrar med böcker. Den här mannen tyckte framförallt om att äga dyrbarheterna. Äga dem och visa dem för den rätte, den kompetente, den födde bokvrmen och kännaren. Denne antikvaries bokkärlek liknade en bokschackrars ej mera än en samlare liknar en pantlånare.

Så funno de bägge hvarandra. Ahlgren slog sig ner på en stol och antikvarien på disken, och så började ett samtal, en underhållning, som blott de bägge — och högst få andra — förstodo. Ahlgren drog fram just det värdefullaste i lagret och inspirerade antikvarien att plocka fram rariteter, som gömdes i årsgammalt damm, därför att han ej nämndes exponera dem för profanum vulgus.

De tittade på gamla anglosachsiska krönikor, dyrbarheter, som knappt kunde läsas, handskrifna och handmålade ting, som antikvarien kommit öfver hos en engelsk jude i Soho. De beundrade dessa saker i ett par timmar, de blefvo ej trötta på dem. Äfven för antikvarien blef det en ny, en sensationell upplevelse. Han hade nästan glömt, att han ägde dem. Rundt omkring lågo andra saker, som i och för sig voro kostbara nog, och som under andra förhållanden skulle kommit det att vattnas i munnen på min vän Ahlgren. Men nu ägnade de dem blott en förbigående uppmärksamhet. Ett halft ord, en antydan, en nick, ett smålöje — sådant var nog, för att antikvarien skulle förstå, hvem han hade framför sig. Han insåg, att det här andra var trivium och quadrivium. Endast de målade krönikorna voro mat, värdig en sådan man.

Och så fortsatte de att passa på munkböckerna. Dagen skred. Det elektriska ljuset tändes. Det blef

kväll. De fortforo att prata. Antikvarien syntes alltmör upplifvad. De få kunder, som funno sig, fingoknappt en blick. Kassörskan fick betjäna dem. Antikvarien hade ingen tid med sådana. Han föraktade dem i kväll ännu djupare än vanligt. Han nästan hatade dem. Han fann, att deras existens egentligen var obegriplig, och att i alla händelser deras besök i denna heliga stund var en profanation. Han skulle velat köra ut dem med buller och bång, men erinrade sig i tid, hvad doktorn sagt om hans hjärta och onödiga sinnesrörelser.

Plötsligt såg Ahlgren på klockan. Antikvarien gjorde en retlig min, men behärskade sig. Det var ju hvars och ens rättighet att se på sin klocka, när han hade någon.

Ahlgren anmärkte att han måste med taget, men antikvarien laddes ej höra på. Han fortfor att prata om dyrbarheter, han sett eller ägt, och äfven att visa ett och annat, som ej alltför mycket behöfde skämmas vid sidan om krönikorna. Men inom sig kände han en växande fasa för, att främlingen redan nu skulle vilja ge sig iväg. Ej därför att han ingenting köpt, ty det intresserade ej antikvarien i en stund som denna. Nej, att mannen skulle bryta upp och detta samtal upphöra. Denna stund vara förbi, som kanske aldrig skulle upprepas. Denne kännare som kanske ej hade sin like i landet, vara en förlorad bekantskap.

Antikvarien grubblade öfver, hvad han skulle ta sig till för att förlänga besöket ännu någon timme. Om han skulle be honom stiga inom, välkomna honom till en smörgås och en grogg eller dylikt — bara för att ännu några timmar få resonera om de underbara munkskrifterna?

Men nej — nu förekom han af besökaren. Mannen beklagade — det syntes på hans min, att äfven han beklagade — beklagade, att han måste iväg för att ej försena sig till taget. Liksom i tankspriddhet — och som en lämplig öfvergång till afskedet köpte han en latinsk grammatika, skakade hand och gick, nej, skyndade åstad.

Antikvarien stod kvar som en bedöfvad. Det kändes som en olycka, att denne sällsynte kund aflägsnat sig. Det kändes tomt, som om en vän aflidit, det kändes som en förolämpning, att han gått — antikvarien kunde haft lust att rusa efter honom och förebå honom hans beteende. Var det också ett sätt? Komma och väcka en halfdöd ur hans letargi, låta honom upplefva forna kraftsdagar, en ny ungdom — och så släppa honom tillbaka i hans dammiga krämargraf!

Men antikvarien erinrade sig i tide sin doktor och sitt svaga hjärta och lugnade sig. För att döfva smärtan inledde han ett samtal med kassörskan, hvilket ej händt sedan den olyckliga — af den henne hjärtligt ångrade — stund, då hon begärde löneförhöjning med en krona i månaden.

Ja, han pratade verkligen med kassörskan, ej direkt om sina böcker. Det visste han ju, att den gåsen ej begrep. Hon läste romaner, det hönsdet, och var en i allo obildad människa. Nej men i denna stund skulle antikvarien talat med sin hund och funnit hans svar tillfredställande nog. Hufvudsaken var ju att få utgjuta sig för en varelse, hvilken som helst om det ovanliga besök han haft, om den underbara man, som hedrat hans bod, om den sällsynte kännare, som innehade samma rang i förhållande till en ordinär professor som en sextonhundredtalspoet i skinnband till en revyvisa med färgomslag.

Ahlgren var lika förtjust. Han uppbyggde hvem som ville höra på med skildringen af den härliga boden, de härliga krönikorna och den härlige antikvarien. Han föresatte sig att göra om besöket, men samtidigt tvekade han — ett andra besök skulle ju möjligen kunna slå sämre ut, förtaga intrycket af det första.

Forts. å s.d. 15.

Foto. Rindög, Linköping.

ARMÉFLYGAREN, LÖJTNANTEN FRIHERRE H. VON BLIXEN FINECKE, omkommen vid flygolyckan vid Malmslätt.

Knappast har intrycket af den unge framstående aviatikern, löjtnant I. B. Sandströms dödsfärd öfver Malmö förbleknat, förrän

Nedanst. bild:

LÖJTNANT H. VON BLIXEN-FINECKE SOM RYTTARE, en af vårt lands ypperste kapplöpare. Foton tagen 17:de maj 1914 då han inkom som segrare och 10 minuter därefter af d:r Thulin fördes i aeroplan till Klampenborg och efter 2 timmars flygning eröfrade pris jämväl där — en på sin tid mycket uppmärksammas bragd.

④

en ny och fruktansvärd flygolycka, som kräfft två unga lovande människolif, inrapporteras från Malmslätt. Offren för denna senaste katastrof för det svenska flygvapnet voro två af våra duktigaste arméflygare, nämligen löjtnanten vid Skånska dragonregementet, friherre Hans von Blixen-Finecke och löjtnanten vid Västgöta regemente, irih. Hilding Pfeiff.

Olyckan inträffade den 26 sept., då löjtnanterna von Blixen-Finecke och Pfeiff, som voro bland de kommanderade till repetitionsmötet vid Malmslätt, vid 11-tiden stego upp på en kortare leveranstur med ett nyligen från Södertälje verkstäder levererat bi-

DEN VID OLYCKAN ANVÄNDA FLYGMASKINEN.

Amatörfoto. Dilof, Göteborg.

Foto. Rahm, Malmö.

ARMÉFLYGAREN, LÖJTNANTEN FRIHERRE H. G. PFEIFF, omkommen vid flygolyckan vid Malmslätt.

plan af Albatrosstyp. Maskinen, som flugits förut och var afsedd att användas af löjtnant Pfeiff under den förestående manövern, befann sig vid uppstigningen i allra bästa skick. Från flygskolan på Malmslätt följdes och togs tid på flygningen, som var be-

Forts. sid. 14.

Nedanst. bild:

LÖJTNANT H. G. PFEIFF (•) SOM FLYGARE i samma maskin i hvilken han dagen efter denna fotografering omkom. Spanan bakom honom är löjtnant Åkerman.

③

⑤

Det är en rik och skiftande syn som f. n. möter besökaren uppe i Nationalmusei sal för tillfälliga utställningar: på de ljusgrå väfskärmar, där nyss förut visats en grupp äldre nederländskt måleri ur muséets eget bestånd, hänger nu en större samling taflor ur olika skolor, här och hvar stå praktmöbler och andra prof på äldre förnämt konsthandverk — alltsammans ting som på flertalet besökande verka med nyhetens hela styrka. En och annan konstförständig identifierar vissa saker ut från sitt allmänna medvetande, påminner sig andra konstverk från publikationer öfver enskilda samlingar och utställningar.

I första ögonblickets undran skulle man kunna förmoda, att Nationalmuseum gifvit fristad åt någon betydande utländsk privatsamling, men man släpper detta antagande i den mån man tar verken i betraktande och varskar den tillfälliga samhörigheten dem emellan. Katalogen öfver utställningen — ett påfallande smakfullt häfte — ger emellertid besked. "Denna utställning omfattar en samling konstverk, utvalda af tjänstemän vid Nationalmuseum under

Efter fotografi

Kliche: P. S. S. S. S.

TINTORETTO: Tre donatorer.

en utländsk resa försommaren 1917. Konstverken tillhöra dels Nationalmuseum, dels några af muséets gynnare, hvilka bekostat resan och därtill som gåfva till muséet öfverlämnat några af de förnämsta bland de inköpta konstverken".

Sedan Carl Gustaf Tessins dagar torde ingen så betydande samling tafvelkonst hemförts till vårt land som denna, hvilken öfverintendenten Richard Bergh och dr: Axel Gaurfin nu blifvit satta i tillfälle att hopbringa i den tyska och österrikiska konsthandeln.

Bortsedt från vissa lätt förklarliga ojämnheter i urvalet, måste man oförbehållsamt uttala singlådje öfver att detta tillskott i vårt lands bestånd af världskonst kunnat bli så rikt och haltfullt som utställningen visar. Det i viss mån eklektiska intryck, som samlingens helhetsverkan måhända läm-

nar efter sig förringar på intet sätt den djupa och varaktiga skönhetsglädje som de stora, fullödiga sakena meddela.

Jag vill här endast i yttersta korthet beröra dessa. Hvar och en af de fem skolor, som utställningens 59 tafvelnummer företräder, har fått mer än en verkligt god exponent. Lyckligast torde härutinnan de

Efter fotografi

GAINSBOROUGH: Porträtt af Thomas Haviland.

Efter fotografi

Kliche: P. S. S. S. S.

TIZIAN: Porträtt af venetiansk dam.

Efter fotografen. Klikke: Ernst Skjerveparr.
P. P. RUBENS: Porträtt af Cornelius de Landshot.

italienska och engelska skolorna blifvit representerade.

Tizians "Porträtt af venetiansk dam", är kanske utställningens märkligaste föremål. I likhet med flera andra verk i det magnifika köpet stannar det från Marzell von Nemes' samling i Budapest. Om det — som de berömda tyska kännarna Bode och Gronau en stämmigt försäkra — är en autentisk Tizian, stannar porträttet från konstnärens sista tid, då hans teknik utvecklats till en målerisk frihet som hos ingen före honom. Med den raffinerade förenklingen i skolan — diskreta grå, gröna och violetta toner — meddelar denne store kolorist en färgskönhet hvars fyllighet andra samtida venetianska mästare näppeligen skulle kunna nått med så få klanger. Man har velat se konstnärlig växelverkan mellan den gamle Tizian och hans yngre samtida Jacobo Robusti, kallad Tintoretto. Af honom, den venetianska skolans store färgdramatiker, har Nationalmuseum ur denna samling fått ett erkänt godt verk i "Tre donatorer", porträtt af tre ädlingar, försänkta i bön i ett bergigt landskap. Bilden — ett fragment af en större komposition — bäres upp af en fulltonig färgprakt och ett festligt allvar i stämningen.

I sammanhang med den italienska tafvelkonsten bör också nämnas en madonna-relief, utförd i polykromerad terracotta och tillskrifven den store florentinaren Donatello, ett verk som har mycket af denne skulptörs friska, karaktärsfulla formglädje öfver sig.

Det engelska måleriet som blomstrade kring förra seklets början hade icke så litet samband med venetiansk färgkonst. Först och främst den koloristiska prakt och de måleriska frihetssträvandena, hvilka engelsmännen med sir Joshua Reynolds och Th. Gainsborough i spetsen upptogo och förde vidare. Samlingens Reynoldsporträtt — ett ungdomsverk — ger tyvärr intet af den mogna mästarens beundransvärda egenskaper. Af Gainsborough visas oss däremot ett landskap och ett stort mansporträtt, som både i utförandets intima skönhet och uppfattningens allvarliga och djupa förfining på ett värdigt sätt företräda denne borne målare. Genom sitt akademiska sätt att framställa tingens atmosfäriska verkan är han en af föregångsmännen till 1800-talets friluftsmålare, framför allt till de impressionistiska landskapsmålarna.

I ännu högre grad är detta fallet med John Constable (f. 1776 d. 1837), som här representeras af inte mindre än fem landskap. Hans tidigare saker äro — som kan ses af ungdomsverket "Sädesfält nära Brighton" här — tillkomna i stilla och säker naturiakttagelse, senare såsom i "Hampstead, övådersstämning" utvecklas hans skaparkonst till mera dramatiska skapelser, laddade med tungsint energi och lefvande af rik färgprakt.

Tyngdpunkten i den nederländska samlingen är onekligen den lilla Rubensgruppen, ett porträtt och två mindre figurkompositioner. Porträttet, föreställande Cornelius de Landshot och utfördt 1616—18, har tillhört flera välkända privatsamlingar och anses af Rubenskännare för ett af mästarens yppersta porträtt. Det äger den fasthet i formen och den mäktiga värme i koloriten, som äro utmärkande för konstnärens verk från denna period.

Konsthistoriskt sedt har "Kristi tillfångatagande", målad under Rubens italienska studietid, ett utomordentligt intresse. Sammanställt som den är af figurer ur berömda renässanskompositioner, framför allt ur Michel Angelos yttersta dom, ger den ett vältagt vittnesbörd om hur den unge flamländaren inte blott kunde ogeneradt tillägna sig berömda förebilder utan också omforma dem personligt. Två andra, mera lysande exempel på detta äger museets gallerisamling i Rubens' stora kopior efter Tizian.

Den mera paranta effekten i Rubens-tafloerna förtär emellertid inte den fina, diskreta skönheten hos ett par mindre arbeten af de primitiva flamländska målarna Joachim Patinir och Pieter Breugel d. y. Den förras "Fantasilandskap", sannolikt en utsågad detalj ur en större taffla, ger i sina svala gröna och blå toner ett sannskyldigt utsnitt ur ett stilla, bördigt sagoland med skuggiga lunder, friska ångar och skyhöga berg. Breugels vinterlandskap är en af dessa förunderliga små bilder, där man tycker målaren gått flera generationer i förväg i sin förmåga att omedelbart och samtidigt konstnärligt förfina åter livet omkring sig.

Af äldre fransk konst har blott ett arbete förvärvat, men ett för vårt land enastående konstverk — Watteaus bild af sin gynbare och vän M. de Julienne. Om också intet af den store drömmarens allra bästa arbeten, har detta porträtt af den gitarrspelande epikureén dock vissa utsökta och äkta personliga egenskaper — den träfsäkra gräcen i touche och teckning, färgernas mjuka välklang, det sensuella vemodet i naturstämningen.

Den i dubbel mening stora saken bland det nyare franska måleriet är Edouard Manets helfigursporträtt af m:me Hélène Andrée, i konstillitteraturen känd under titeln "Parisienne". Det kan inte förnekas att den har mycket af tour-de-force öfver sig, denna stora, öfverdådigt flott målade bild, men den är mer än så. De tyrtio år som gått sedan den lämnade mästarens staffli har inte förringat dess konstnärliga aktualitet, det är inte bara läckerheten i dessa kyliga, säkert sammanställda toner, rappheten i de öfverdådiga penseldragen, man beundrar, denna bild talar ett stolt och öppet språk om en frikostigt utrustad, tapper och välbalanserad konstnärspersonlighet — ett konstverk som innebär ännu en källa till vederkvickelse och inspiration i Nationalmuseum.

Denna präktiga utställning är till sist ett glädjande och påtagligt vittnesbörd om de sträfvanen att fördomsfritt och verksamt ta del i det moderna konstlivet, som utgå från den nuvarande ledningen af vårt statsgalleri. I dessa stormiga tider, då världskonjunkturen alltemellanåt öppnar möjligheter att införskriva dyrbara och för våra omständigheter enastående konstföremål är det själfallet af vidsträckt betydelse, att vårt Nationalmuseum kan och vill utöfva en handledande och sundt sofrande verksamhet.

Sixten Strömbom.

MANET: Parisiska (porträtt af m:me Hélène Andrée).

FRÖKEN SONJA LOOFT, som med framgång debuterat i titelrollen i "Stöflett-Kathrine", å Nya Teatern i Göteborg. Foto. Henrikson, Gbg.

Den 18 sept. gafs å Göteborgs Nya Teater Zernichows från danskan öfverflyttade rococokomedien *Stöflett-Kathrine* med den framstående skådespelaren från Intima teatern i Stockholm *Lars Hansson* i Christian VII roll. I denna berömda roll gör den högt begåfvade skådespelaren en patologisk studie af märkligaste art, hvilken äfven under pjäsens tidigare uppträdande i Stockholm tilldragit sig psykiaters särskilda uppmärksamhet och intresse. Gäst-uppträdandet blef en afgjord succés. Stöflett-Kathrines uppgift innehades af en ung nyförvärfvad kvinnlig kraft, frkn *Sonja Looft*, som utförde densamma på ett sätt, som ger de

LÖJTNANT MARTIN ÖHMAN som väckt stor uppmärksamhet genom sin debut som "Fra Diavolo" å Stora Teatern i Göteborg. Foto. Karnell, Gbg.

rikaste löften för framtiden. Fröken Looft, som i och med framförandet af denna roll debuterade på scenen, har efter afslagd studentexamen genomgått Dramatiska elevskolan i Stockholm. Hon är stockholmska till börd och gøtter till framtidne trafikdirekt. Looft.

*

Den 20 sept. uppfördes å Stora teatern i Göteborg Aubers opera comique *Fra Diavolo*. Aftonens föreställning erhöill sitt särskilda intresse därigenom att rölvarhöfdingens roll utfördes som debut af löjtnant *Martin Öhman*, som härigenom från första stund vann publiken. Hr Öhman utförde sitt parti

Forts. å sid. 14.

O. E. HARTLEBENS "ANGËTE" PÅ LORENSBERGSTEATERN I GÖTEBORG. Fru Tollie Zellman och herr Nils Ahrén i hufvudrollerna. — Foto. Karnell, Gbg.

1 och 2 FULDAS "UNGDOMSVÄNNER" PÅ INTIMA TEATERN.
1. Fru Karin Molander och direktör Gustaf Fredrikson samt
2. Herr Oscar Bäckström.

3-5. STRAUSS "LÄDERLAPPEN" PÅ OSCARSTEATERN.
3. Fröken Naima Wistrand som Orlofsky; 4. Fröken Essy Case
(Adèle) och herr A. Ringvall (Frank). 5. Fru Otti Pegel (Rosalinda)
och herr E. Ottoson (Eisenstein).

Intima Teatern i Stockholm bjöd i sitt senaste program, Fuldass komedi "Ungdomsvännerna" på en föreställning af särdeles enastående slag i det att ungdomsvännernas roller utföras med gästuppträdande af två af våra högst skattade mästare och veteraner inom den sceniska konstens värld — hrr Gustaf Fredrikson och Oscar Bäckström. Med oförbrännelig charm och elegans, alltiämt en replikens och gestens behärskare som ingen annan utför hr Fredrikson här sin gamla glansroll som doktorn. Den andre ungdomsvännen utföras af herr E. Ottoson. *Forts. å sid. 16.*

A. A. NORBERG.
F. d. Justitieråd. — Stockholm.
80 år 16 Sept.*

R. LINDGREN.
Riksbanksfullmäktig. — Stock-
holm. — 65 år 5 Okt.*

P. E. ZIMDAHL.
Borgmästare. — Alingsås.
50 år 4 Okt.*

G. J. B. LINDBERG.
Nyutnämnd Justitie Borgmä-
stare. — Göteborg.*

A. A. L. PALANDER.
Amiral. — Stockholm.
75 år 2 Okt.*

C. SÖDERBAUM.
F. d. Krigsråd. — Stockholm.
75 år 4 Okt.*

P. C. VON PLATEN.
Generallöjtnant. — Sköfde.
65 år 8 Okt.*

A. ADELSWÄRD.
Friherre. Öfverste. — Umeå.
55 år 2 Okt.*

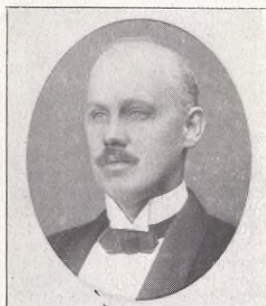
C. BJÖRK.
Ombudsman. — Upsala.
65 år 29 Sept.*

A. A. L. GRANDIEN.
Fru. Redaktör. — Söderhamn.
60 år 4 Okt.*

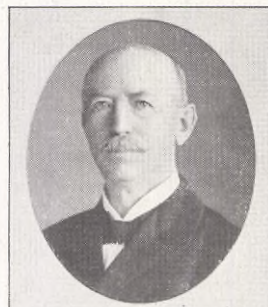
A. G. LINDBERG.
Boktryckerifaktor. — Stock-
holm. — 60 år 16 Sept.*

K. O. W. KLOO.
Distriktskassör. — Karlskrona.
50 år 29 Sept.*

P. SAHLSTRÖM †.
F. d. Riksdagsman. — Utter-
byn. — F. 34. † 16 Sept.*

F. W. HALLBERG †.
Rådman. — Malmö.
F. 55. † 19 Sept.*

K. W. HJORT †.
Rektor. — Karlshamn.
F. 59. † 18 Sept.*

F. L. ULLRICH †.
Arkitekt. — Stockholm.
F. 60. † 21 Sept.*

* Data å nästa sida.

Forts. fr. sid. 7.

När han befriade den latinska grammatikan, som var det enda synliga utbytet af visiten, ur dess omslag, gjorde han en upptäckt. Han hade fått en latinsk elementarbok på köpet. Detta kunde ej vara meningen. Det hade skett i hastigheten, i brådskans tankspriddhet, och antikvarien skulle snart lägga märke till förlusten och undra.

I hvilket fall som helst ville Ahlgren ej behålla, hvad han ej betalt, och gjorde alltså snart en ny resa in till den fina lilla staden. Han vandrade raka vägen från stationen till antikvariet.

Ågaren syntes ej till. Kassörskan satt vid sin pulpet, och bakom disken stod en svartklädd ung flicka. Kassörskan var för öfrigt också klädd i svart. En känsla lik den, som förra gången genomlat besökaren, grep honom afven nu, men nu med större styrka och bestämdhet än förra gången. Han såg i andanom för sig den ljuslette, fettlagde mannen och mindes hans glasartade blick och besvarade andhämtning. Och så stelnade hans uttryck, när han betraktade de svartklädda flickorna.

— Jag skulle lämna tillbaka en bok, inledde han och tillfogade hastigt i nyfiken ängslan: — Är herr Jonsson sjuk?

Flickan bakom disken svarade

— Han dog i går!

— Hvad gjorde han? brast det ur min vän Ahlgren. Han hade hundra frågor på läpparna, men fick ej fram en enda för häpnad. Och i detsamma kom det nya kunder. Åtminstone kom det ett par tre herrar inklifvande från gatdörren.

Dessa herrar trängde sig utan vidare förbi Ahlgren fram till disken, och en af dem gaf honom en knuff med armbågen. Han fann kanske att Ahlgren skräpade.

En af dem lämnade fram räkningar och fördjupade sig i en ekonomisk diskussion med kassörskan. Mannen var den ende af de tre, som såg sörjande ut. Hans ansikte uttryckte uppriktigt beklagande af detta i hög grad störande och olägliga frånfälle. Det skulle kanske rentaf bringa en förlust på tvåhundrafemtio kr.

De bägge andra pratade ej om affärer. De kommo af ren nyfikenhet eller — som folk kallar det — deltagande.

— Det var ju en sabla historia! det här, lilla örken, sade en välfödd herre. som för öfrigt syntes rätt tröstad öfver tillvaron. Vi drack då inte så många groggar i förgårs.

— Han hade supit i tre nätter å rad, sade den svartklädda flickan, så det var inte underligt. Doktorn hade varnat honom.

— Tja, Jonsson brydde sig aldrig om doktorer.

— För resten dog han inte direkt af spriten, fortför flickan, som närmast syntes hämndlysten, när hon konstaterade den opartiska sanningen — han dog af sitt dåliga humör. Han blef ond på sin hund och rusade ut på gatan för att slå honom. Då kände han sig — rätt som det var — illamående, gick tillbaka in i boden och segnade ner på golvet. — Men herregud, sa fru Jonsson, har du nu druckit på förmiddagen också? Men det var bara det dåliga humöret.

— Ja, det kan vara riskabelt att ha dåligt humör, sade den välmående herrn — och Jonsson kunde vara odräglig.

— Jonsson, inföll nu den tredje herrn, som hittills tegat, en långskranglig magerman, blåaktig i hyn och med ständigt förortad uppsyn, — Jonsson var en grålmakare, det säger jag, som var hans bästa vän. Han trätte med alla, mest med mig. Och i förgårs, när jag och han och ett par vänner satt tillsammans, tog Jonsson humör för en sådan bagatell, att jag reste mig och gick min väg på fläcken.

— Då var det väl ni, som tog humör, tänkte Ahlgren, som upprördes af, att karlen vägade kalla sig den dödes bästa vän. Men Ahlgren är en fridens man och sade ingenting.

— Hvad blef herrarna då oense om, frågade den välmående.

— Om en bagatell, säger jag, svarade magermannen, — jag har glömt den. Jo, jag tror, det var af Gustaf Vasa, som Jonsson påstod hade sänkt bildningsnivån i landet. Det ansåg jag vara ofosterländskt taladt och sade det också. Då blef Jonsson arg — för en sådan bagatell — och jag gick min väg.

— Det tycks ha varit en besynnerlig herre, sade den välmående och vände sig liksom frågande mot Ahlgren.

— Han var svår mot dem, som kommo med räkningar, svarade mannen, som pratat med kassörskan.

— Ja, han var svår mot andra, sade den bästa vännen och såg ut, som om han just smälte en färsk förolämpning, — men svårast mot sina vänner. Kanske han för resten var värst mot sig själf, det kan jag säga, som umgicks med honom och pratade med honom så godt som hvarje dag.

— Att ni kunde umgås med den buffeln, undrade den välmående.

— Ja, säg det, svarade den bästa vännen, — jag vet nog, hvad jag fått utstå. Det säger jag på hans döda mull och så god vän med honom jag var.

Den bästa vännen ifrade allt mera upp sig. Hans små ögon växte, han fäktade med armarna, det förgrämda uttrycket i munvinklarna djupnade, han svängde sig vädjande rundt i rummet. Han kände med sig, att han såsom den bäst underrättade och närmast sörjande med all rätt var stundens medelpunkt.

Då hörde han med ens en ny stämma tala, och hvad stämman sade, öfverraskade honom och afven de andra, så att medelpunkten plötsligt befann sig i periferien.

— Han var en ovanlig människa, sade stämman, som för resten var min vän Ahlgrens.

— Hva — hva säger ni, sporde den bästa vännen.

— Han var en ovanlig människa, upprepade Ahlgren, men behöll sitt lugn och sitt leende. Den bästa vännen skiftade färg, mähända bara på grund af likheten i typ mellan Ahlgren och den döde.

— Ja, han var en ovanlig människa, sade Ahlgren för tredje gången. Han besatt ett mått af kunskaper, som jag hittills inte träffat hos en näringsdrifvande man. För att i det fallet få tag i hans like får man gå till universitetet och finner den kanske ej ens där.

— Hur vet herrn det, sporde den bästa vännen, förolämpad i sin känsla af afsatthet. Jag såg aldrig herrn i Jonssons sällskap. Aldrig nånsin. Och det fastän jag var Jonssons bästa vän och umgicks med honom hvarje dag.

— Jag råkade honom bara en gång, sade Ahlgren, för några dagar sedan.

— Haha, hänskrattade den bästa vännen.

— Men, sade Ahlgren, — det samtal, vi då hade, var tillräckligt för att konstatera, att herr Jonsson inte hade sin like bland landets alla antikvarier. Han var en lärd man, en påpasslig man, och hvad mera är, en genombildad man, hvars kunskaper gått honom i blodet och befruktat sinnelaget.

— Han, grymtade den långskranglige halfkvädf, men kom af sig inför Ahlgrens tvärsäkerhet.

— Hans lärdom, sade Ahlgren — var ej lärdom för lärdomens egen skull, den var ej att ståta och lysa med. Och bästa beviset på det var, att jag aldrig förr hört herr Jonssons namn i lärda kretsar. Men min fasta öfvertygelse är, att han bara behöft i skrift uppteckna och låta trycka, hvad han meddelade mig, för att med ens få de lärdaste till kolleger.

— Sää, sää, förvånades den välmående och såg en smula snopen ut.

— Men han var — han kunde — han ville — flämtade den bästa vännen, — i vänkretsen var han —

— Herr Jonssons lärdom var hans tragik, sade Ahlgren. — Den gjorde honom säkerligen till en fram-

GENERALFÄLTMARSKALKEN PAUL VON HINDENBURG, 70 ÅR DEN 2 OKTOBER.

blef Hindenburgs namn i ett slag ryktbart. Detta strategiska mästerstycke har Hindenburg låtit åtföljas af flera. Med orubbligt lugn och klar blick fullbordar han sina planer, ingen tillfällighet förrycker initiativet, han genomför dem och träffar med sin ovanliga fätherrblick alltid det rätta. På hans 70-årsdag finner nationen honom i spetsen för generalstabens, beundrad och ärad af hela det tyska folkets, som med klippfast förtroende blickar upp till honom, och liksom Hindenburg är genomträngd af en fast tillförsikt på ett snart och lyckligt slut på den hårda kampen.

Forts. fr. sid. 12.

domsvännen spelades med gemytets, dels den stilla humorns mästerskap af hr Oscar Bäckström. Salongens hjärtliga hyllning af de beundrade och uppburna gästerna var uttröttlig.

Efter "Czardasfurstinnan" och andra modärnare operettalster har direktör Ranit vågat försöket att på *Oscarsteatern* upptaga

ling i vänkretsen. Jag betviflar, att så synnerligen många i den här annars mycket fina lilla staden kunde bedöma honom och hans värde. Jag tror ej ens, att hans kolleger i de flesta andra städer skulle kunnat det. De skulle kanske bedömt honom efter hans köpmansgenskaper, efter hans förmåga att sälja, att berätta lättfattliga anekdoter, tåla skämt och vara som andra. Nu var han ej som andra. Han var en utvald man och kräde för att bli förstadd en krets af intressefränder och lärdomslisar. Man måste ha nått en ganska hög bildningsnivå för att ana sig till hans betydelse. För min ringa del skulle jag aldrig vågat täfla med honom. Men jag skulle skattat det som en stor ära att få umgås med honom och få vara hans vän.

— Då skulle herrn, inföll magermannen, men kvädes som vanligt af sin ifver, som nu nästan liknade ångest.

— Inför en sådan ära, sade Ahlgren, — skulle jag bortsett ifrån alla små personliga kantigheter — som kanske i detta fallet sammanhänge med sjuklighet och dylikt. Jag skulle ej blifvit förnärmad ens af ett så ofosterländskt påstående som det om Gustaf Vasa — i hvilket det för öfrigt låg en hel del sanning. Gustaf Vasa förstörde dock bildningshårdarna klostren utan att grunda andra i stället. Han dref landets lärdate svenskar i landsflykt och måste till sist införskriva utlänningar att ersätta dem. Så herr Jonsson kunde nog sägas ha rätt — detta utan att

Den 2 oktober är en stor bemärkelsedag för Tyskland i det att landets nationalhjälte, generalfältmarskalk Paul von Hindenburg då fyller 70 år.

Generalfältmarskalken är född i Posen år 1847. Familjens stamgods, Neudeck, ligger i Westpreussen. Han besökte tidigt kadettskolan i Wahlstatt och deltog såsom ung löjtnant vid 3:e gardesregementet till fots i fälttåget år 1866. I 1870—71 års krig erhöi han ett skott tvärsigenom örnen på sin hjälm, men kulan snuddade dock endast förbi hufvudet. Senare tillhörde Hindenburg länge generalstabens och krigsministeriets, var år 91 öfverste för infanteriregimentet i Oldenburg, blei därefter generalstabschef vid 8:e armékåren och erhöi såsom kommenderande general 4:e armékåren i Magdeburg. År 1911 beviljades han afsked och bosatte sig i Hannover.

Vid krigsutbrottet ställde sig H. till förfogande och erhöi som bekant snart befälet öfver ostarmén. Genom sin grundliga kännedom om terrängförhållandena och sin utomordentliga fätherrretalang lyckades det honom snart att rensa Ostpreussen rent från fiender. Med den storartade segern vid Tannenberg den 29 augusti 1914

DEN TYSKE ARMEFLYGAREN, LÖJTNANTEN D:R VOSS, som i dagarne fallit i luftstrid, efter att ha öfverunnit 49 motståndare. Han fyllde i vår 20 år och tilldelades sisländne april, efter sin 24 seger, "Pour le mérite".

ett af standardverken inom den klassiska operettlitteraturen, nämligen Strauss "Läderlappen". Försöket slog synnerligen väl ut, och den gamla gedigna och fina operetten vann en glänsande succés.

Till den storartade framgången bidrog icke minst det utomordentliga sätt hvarpå fröken *Essy Case* som Adèle och fru Ottilie Pegel som Rosalinde skilde sig från sina i fråga om röstmaterial krälvande uppgifter. I Orlofskys roll vann fröken *Naima Wifstrand* en fullständig succés. Bland herrarne utförde herr *Elvin Ottoson* en utomordentlig Eisenstein hvarjämte hr *Axel Ringvall* såsom Frank och herr *Oskar Textorius* som Frosch åstadkommo en sannskyldig skraftfäst i salongen.

Försättningen var storartad, och af premiärpublikens stormande förtjusning att döma kommer "Läderlappen" att hålla sig länge, mycket länge på repertoaren.

förringa Gustaf Vasas gärning eller de ekonomiska svårigheterna, som bestämde hans reduktion. Men som sagdt, inför en man som herr Jonsson skulle jag tegat och anammat värre kättereri än så. Tja, det är nu min uppfattning — efter en helt kort bekantskap. Herrarna, som sågo honom hvarje dag, förstå mig förstås inte. Men herrarna se ju också hvarje dag sin domkyrka och veta kanske inte, att det är den största i riket.

Härmed hade Ahlgren talat ut. Han tog sin elementarbok från disken, bugade sig lätt för de närvarande och aflägsnade sig.

Väl utkommen, märkte han sitt misstag och gick in igen för att återlämna elementarboken.

Diskussionen därinne hade åter börjat. Den bäste vännen hade återupptagit sina smädelser mot den dödes minne. Men mannen med räkningarna syntes omständ — och likaså den välmående herrn.

— Ja, det är då sannt, sade mannen med räkningarna — en utlänning känner ofta bättre till konjunkturen än någon af de infödde. Och bäst att tala väl om de döda.

— Men jag, som var hans bäste vän, kallade den långskranglige och vände sig till den svartklädde bakom disken.

— Men Jonsson måtte i så fall ha varit en tålig och fördragsam man, sade Ahlgren, lade sin bok på disken och aflägsnade sig för andra och sista gången.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historier gäller ovilkorligt förbud.